

nie moralnej, wartościować i przekazywać je w trosce o dobro wspólne. Te słowa były dla uczestników głęboko poruszające i z pewnością zapadające w pamięć nie tylko w czasie tych szczególnych dni, ale i o wiele dłużej. Odniesienie do uniwersalnych wartości, które tworzą grupę, ale i każdego z jej członków, było chyba najmocniejszym przekazem, który pojawił się podczas tego kongresu.

W drugiej części dnia pracownicy IDIKS UPJPII zaprosili uczestników do udziału w warsztatach, które zgromadziły rzesze chętnych. Pierwsze z nich, które poprowadziła dr Klaudia Cymanow-Sosin (wykładowca przedmiotów związanych m.in. z *media relations* i *public relations*), nosił tytuł: *Bądź rzecznikiem dobrej sprawy*. Warsztaty dawały możliwość przełamania pierwszych lodów w kontaktach z mediami tym, którzy jeszcze tego nie robili. Uczestnicy dowiedzieli się, jak funkcjonują współczesne media. Podczas spotkania sprawdzali w praktyce swoje talenty w zakresie komunikowania i odkrywali, jak zainteresować dziennikarza swoim tematem (metoda czterech odpowiedzi, pięciu palców i sześciu zasad pracy dziennikarskiej). Biorący udział w spotkaniu mieli także możliwość odbycia przyspieszonego kursu: jak rozmawiać z dziennikarzem i jakie cechy powinien mieć dobry rzecznik. Uczestnicy przekonali się wreszcie, „czego nie wolno robić w kontakcie z dziennikarzami” i jak zachować się w sytuacji kryzysowej. W podsumowaniu warsztatów każdy uczestnik otrzymał pakiet zasad: jak należy pisać i wypowiadać się do mediów.

Drugie z warsztatów nosiły tytuł: *Jak nie myśleć na skróty (o stereotypach kulturowych)*. Dr Katarzyna Draj, specjalista w zakresie komunikowania międzykulturowego, uczyła uczestników niestereotypowego spojrzenia na stereotypy. Warsztaty były próbą zrozumienia mechanizmów stereotypizowania. Rozważano różne aspekty tego zjawiska. Był czas na dyskusję, twórcze poszukiwania, ciekawe przykłady, odnajdywanie paradoksów „myślenia na skróty” i wreszcie – rozwijanie kompetencji komunikowania międzykulturowego.

Trzecie z warsztatów, zatytułowane *Pokaż mi to – jak mówić obrazem*, poprowadziła mgr Bernadeta Cich, zarówno praktyk, jak i wykładowca UPJPII. Prowadząca, odpowiadając na pytanie o to, czego można się spodziewać, stwierdziła: „Obraz to dźwięk, zapach i słowo. Poznamy tajemnicę mówienia obrazem i obrazowego mówienia. Dowiemy się, jak

zapanować nad obrazami, które rządzą naszym myśleniem. Sprawdzimy, jak je podporządkować, wykorzystać, tak aby były nam posłuszne w efektywnej komunikacji. Poznamy różnicę między opowiadaniem i pokazywaniem. Weźmiemy na warsztat kulturę grup etnicznych i widzenie innego tak, żeby nie był obcy. Będziemy tworzyć, działać, myśleć, widzieć, oglądać, rozmawiać [...]”.

Wszystkie warsztaty były także przestrzenią nawiązywania nowych kontaktów zawodowych, rozmów, wymiany poglądów i spostrzeżeń; czasem, w którym każdy uczestnik mógł podzielić się zarówno swymi dylematami, jak i osiągnięciami.

Wieczorem tego dnia odbyło się niezwykle przedstawienie, które przeniosło nas w przeszłość – czasy naszych dziadków, niekiedy rodziców, albo i nasze dzieciństwo. Widowisko, stworzone z dużym rozmachem i zaangażowaniem ogromnej liczby artystów ludowych – amatorów i zawodowców, dzieci i starszych, zespołów ludowych i niezależnych artystów, uświadomiło uczestnikom, że kiedyś żyło się w swoich wspólnotach zgodnie z cyklem natury i że to życie miało bardzo unikalny klimat, do którego wielu z nas tęskni. To opowieść o tym, że nie zegar, a rytm pór roku wyznacza zmienne, opowieść o pięknym i mądrym żywobyciu Marii i Jana oraz ich wspólnoty. Niezwykle pieczołowicie przygotowana inscenizacja pokazała, że warto niekiedy zapatrzyć się w przeszłość, by zdiagnozować swoją teraźniejszość i pobrać naukę na przyszłość.

W następnych dniach odbywały się kolejne warsztaty, podsumowania, a także regionalne czytanie tekstów gwarowych w Karczmie Nad Potokiem i „Poprawiny z ciupagą” w Ryrtrze, ale te znam tylko z opowieści, bowiem pracownicy IDIKS czym prędzej wracali do Krakowa, by w kościele św. Anny, a następnie w Filharmonii Krakowskiej uczestniczyć w uroczystościach inauguracyjnych nowego roku akademickiego UPJPII. W drodze powrotnej jeszcze długo brzmiały nam słowa papieża Franciszka, wygłoszone na Wawelu 27 lipca br., które stały się także mottem II Kongresu Kultury Regionów: „Świadomość tożsamości, wolna od manii wyższości, jest niezbędna do zorganizowania wspólnoty [...], aby inspirować społeczeństwo i kulturę, zachowując je wiernymi wobec tradycji, a jednocześnie otwartymi na odnowienie i na przyszłość”. ■

Forum III Wieku

tekst i zdjęcia: Barbara Sikorska

Dwie studentki Uniwersytetu Trzeciego Wieku UPJPII w dniach 7–10 września 2016 roku uczestniczyły w Forum III Wieku, konferencji towarzyszącej XXVI Forum Ekonomicznemu, które odbywało się w Nowym Sączu i Krynicy Zdroju. Forum III Wieku to cykliczne, coroczne międzynarodowe wydarzenie, zainaugurowane w 2009 roku.

Pierwszy dzień Forum rozpoczął się uroczystym otwarciem, które poprowadziła mec. Wiesława Borczyk, prezes Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Sądeckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Na otwarciu zabrali głos zaproszeni goście: wiceprezes Rady Ministrów, minister nauki i szkolnictwa wyższego dr Jarosław Gowin, marszałek województwa małopolskiego

skiego Jacek Krupa, prezydent Miasta Nowy Sącz Ryszard Nowak i starosta nowosądecki Marek Pławiak. Następnie odbyła się debata na temat *Polityka senioralna wyzwaniem dla Europy. Szanse i bariery starzejącego się społeczeństwa*. Poruszane były na niej następujące kwestie: demograficzny portret Europy na początku XX wieku, Europejski Indeks Aktywnego Starzenia się, zdrowie i aktywność w kształtowaniu jakości życia seniorów, systemowe rozwiązania profilaktyczne dla seniorów, nowe technologie w ochronie zdrowia osób starszych, rządowe i samorządowe programy wsparcia osób starszych oraz ich rodzin w krajach europejskich, kierunki rozwoju Uniwersytetów Trzeciego Wieku, wzbogacanie oferty edukacyjnej dla seniorów, partycypacja seniorów-obywateli w tworzeniu i realizacji lokalnej polityki senioralnej. Debata poprowadziła dr hab. Jolanta Perek-Białas, ekspert w zakresie ekonomii i polityki senioralnej, a brali w niej udział dr Elżbieta Bojanowska, podsekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; Wojciech Kaczmarczyk, pełnomocnik rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego i równego traktowania; dr Sylwia Spurek, zastępczyni rzecznika praw obywatelskich; Marek Cytacki, główny specjalista w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta; Wioletta Wilimska, dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej z Krakowa, wiceprzewodnicząca Małopolskiej Rady ds. Polityki Senioralnej oraz dr Anna Okońska-Walkowicz, pełnomocnik prezydenta Miasta Krakowa ds. polityki senioralnej. Gościem specjalnym był Leif Hallberg, honorowy prezydent Europejskiej Unii Seniorów ze Szwecji.

W drugim dniu Forum studentki UTW wzięły udział w sesji plenarnej XXVI Forum Ekonomicznego w Krynicy Zdroju w dwóch panelach. Pierwszy z nich nosił tytuł: *Czy „Srebrna Gospodarka” może stanowić szansę rozwoju społecznego i ekonomicznego regionów? Priorytety w strategii starzejącego się społeczeństwa*. Moderatorem tego spotkania była mec. Wiesława Borczyk. Panelistami byli: wicemarszałek województwa małopolskiego i przewodniczący Małopolskiej Rady ds. Polityki Senioralnej Wojciech Kozak; prezes Krajowego Instytutu Gospodarki Senioralnej Marzena Rudnicka; przedstawiciel Narodowego Banku Polskiego, doradca w Departamencie Edukacji i Wydawnictw Dariusz Rostkowski; wiceprezes zarządu TAURON Sp. z o.o. Grzegorz Lot; prezes Polskiej Unii Seniorów, wiceprezes Europejskiej Unii Seniorów i członek Zarządu Ogólnopolskiego Porozumienia Wspierania Rad Seniorów Janusz Marszałek. Gościem specjalnym był prezydent AIUTY (Międzynarodowa Federacja Uniwersytetów Trzeciego Wieku) prof. Francois Vellas z Francji. W trakcie panelu omawiano kwestię starzenia się społeczeństwa w Polsce i w Europie, stanowiącą potężne wyzwanie dla systemów emerytalnych, opieki zdrowotnej i socjalnej oraz finansów publicznych, ale również stwarzającą ogromne możliwości rozwoju nowych rynków i miejsc pracy. Poruszono zagadnienie pomocy Unii Europejskiej w rozwoju podmiotów tworzących „srebrną gospodarkę”, a w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw w wielu obszarach.

Drugi panel *Senior – Obywatel* dotyczył kwestii wykorzystania potencjału i aktywności seniorów dla rozwo-

ju społeczeństwa obywatelskiego. Moderatorem tego panelu była dyrektor Lubelskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku Małgorzata Stanowska. W panelu brali udział: rektor UTW przy ZS „Polska Macierz Szkolna” z Białorusi Barbara Fustochenko; Leif Hallberg – honorowy prezydent Europejskiej Unii Seniorów ze Szwecji; sekretarz stanu Kancelarii Rady Ministrów Wojciech Kaczmarczyk; poseł RP Józef Lassota; koordynator Zespołu Edukacji Dorosłych Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji Alina Respondek; poseł RP, wiceprzewodniczący Komisji Polityki Senioralnej Michał Szczerba oraz poseł RP Małgorzata Zwiercan. Podczas panelu poruszano kwestię zmieniającej się struktury wiekowej ludności, a w szczególności mobilizowania seniorów do aktywnego i zdrowego starzenia się oraz wykorzystywania potencjału starszej generacji dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Uznano, że politycy na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym powinni w większym stopniu niż dotychczas stymulować działania na rzecz aktywnego starzenia się.

Trzeci dzień uczestnicy Forum spędzili w Miasteczku Galicyjskim w Nowym Sączu, gdzie odbyła się sesja plenarna *Polonia Europy – jak skutecznie wzmacniać więzi Polonii z Polską* w ramach projektu „Polonio – Razem Możemy Więcej”. Moderatorem debaty był redaktor naczelny „Dobrego Tygodnika Sądeckiego” Wojciech Molendowicz. Udział w debacie wzięli przedstawiciele: Towarzystwa Języka i Kultury Polskiej w Zaporozżu, Lwowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Towarzystwie Kultury Polskiej Ziemi Lwowskiej, Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Macierzy Szkolnej w Grodnie, Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy

Stowarzyszeniu Polaków Kiejdan w Kiejdanach, Akademii Trzeciego Wieku w Wilnie oraz Polskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Austrii. W drugiej części debaty panelistami byli: przewodnicząca Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów Barbara Szafraniec; pełnomocnik rektora UJ ds. Jagiellońskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku Ewa Piłat; zastępca redaktora naczelnego „Dziennika Polskiego” Małgorzata Nitek; redaktor naczelny „Głosu Seniora” Łukasz Salwarowski. W tej debacie zostały zaprezentowane dobre praktyki w zakresie edukacji i aktywności seniorów. Podpisano porozumienie o współpracy Rad Seniorów i Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW.

Następnie uczestnicy Forum wzięli udział w warsztatach zorganizowanych we współpracy z Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „e” oraz z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji i Krajowym Biurem EPALE. Warsztaty te dotyczyły m.in. rozszerzenia oferty edukacyjnej UTW, zwiększenia świadomości prawnej, ekonomicznej i obywatelskiej osób starszych, programu edukacji dorosłych Erasmus+ oraz programu EPALE.

Forum trwało cztery dni. Wzięli w nim udział przedstawiciele UTW oraz organizacji działających na rzecz seniorów z Polski i zagranicą: Ukrainy, Litwy, Białorusi i Austrii, było więc okazją do poznania się i wymiany doświadczeń. Może to w przyszłości zaowocować współpracą pomiędzy uczestniczącymi w Forum instytucjami.

Studentki UTW zgodnie stwierdziły że udział w Forum był wyjątkowo interesującym doświadczeniem, poszerzającym ich wiedzę z zakresu tematyki senioralnej. ■

Turystyka religijna w produkcie turystycznym Krakowa

tekst: Katarzyna Radwańska

Studenci turystyki religijnej Wydziału Teologicznego pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Macieja Ostrowskiego podzielili się swoimi refleksjami na temat Światowych Dni Młodzieży podczas konferencji zorganizowanej przez Urząd Miasta Krakowa.

Podkreślenie istotnej roli turystyki religijnej w „produkcie turystycznym” Krakowa było głównym celem konferencji w Centrum Kongresowym ICE. Światowe Dni Młodzieży stanowiły tło, a jednocześnie podstawę dyskusji. Głos zabrali naukowcy z krakowskich uczelni, eksperci branży turystycznej, gospodarze przedsięwzięcia z Wydziału Promocji i Turystyki UMK oraz księża profesorowie Wydziału Teologicznego UPJPII, zasiadający w zespole ds. turystyki religijnej Urzędu Miasta: ks. dr hab. Roman Bogacz, prof. UPJPII oraz ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski. Podstawą referatów i dyskusji była analiza Światowych Dni Młodzieży pod kątem ilościowym, ekonomicznym oraz społecznym. W gronie wygłaszających referaty znaleźli się także studenci turystyki religijnej UPJPII.

Uczestnicy konferencji zgodzili się, że najistotniejszym czynnikiem wpływającym na rozwój produktu turystycznego proponowanego przez miasto Kraków w 2016 roku były Światowe Dni Młodzieży. Przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych w trakcie trwania ŚDM, które jednoznacznie wskazały pozytywy dla Krakowa jako miejsca destynacji turystycznej. Analizy podsumowały także ekonomikę wydarzenia. Prodziekan ds. studenckich, ks. dr hab. Roman Bogacz, prof. Wydziału Teologicznego UPJPII w referacie *Światowe Dni Młodzieży – i co dalej?* ukierunkował uwagę audytorium na pozytywne i negatywne aspekty lipcowych wydarzeń, a także opowiedział o planach związanych z kolejnymi ŚDM w 2019 roku.

Studenci zaprezentowali odbiór ŚDM z perspektywy uczestnika i wolontariusza. Monika Szczotka i Klaudia Pniaczek opowiedziały o różnorodności, jedności, wymianie i atmosferze w spotkaniu z rówieśnikami całego świata. Kwestie kształtowania postaw apostołskich młodzieży na przykładzie działalności wolontariuszy